

Қазақстан Республикасының Ғылым және жоғары білім министрлігі
«Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті» КеАҚ
Менеджмент кафедрасы

ҚОРЫТЫНДЫ АТТЕСТАТТАУ БАҒДАРЛАМАСЫ
6В04102 – Саладағы менеджмент білім бағдарламасы

Атырау, 2023

Қазақстан Республикасының ғылым және жоғары білім министрлігі
«Х.Досмұхамедов атындағы Ақтөбе университеті» КеАҚ

Бекітемін
Университеттің академиялық мәселелер
жөніндегі проректор
А.Е. Чукуров
31.01.2023 ж.

КОРЫТЫНДЫ АТТЕСТАТТАУ БАҒДАРЛАМАСЫ
6B04102 – Саладағы менеджмент білім бағдарламасы студенттері үшін

Бағдарлама білім алушыларды қорытынды аттестаттауды өткізу ережелері негізінде
әзірленген (СМЖ №025)

Құрастырушылар: п.ғ.к., қауымд. профессор м.а. Уталиева Р.С.
аға оқытушы Ералиева А.А.

Менеджмент кафедрасының мәжілісінде ұсынылған
Хаттама № 6 «18» 01 2023 ж.
Кафедра меңгерушісі Уталиева Р.С.

Экономика және құқық факультетінің оқу-әдістемелік кеңесімен мақұлданған
«17» 01 2023 ж. Хаттама № 5

ОӘК төрағасы Адиетова Э.М.

КЕЛІСІДІ
Факультет деканы Адиетова Э.М. «27» 01 2023 ж.

ББАСАЖДҚК басшысы Сулейменова Ж.О. «30» 01 2023 ж.

Университеттің оқу-әдістемелік кеңесімен мақұлданған
«30» 01 2023 ж. Хаттама № 5

1. Қорытынды аттестаттаудың мақсаты мен міндеттері

5B050700 – Менеджмент, 6B04102 – Саладағы менеджмент мамандықтары бойынша
бітірушілерді қорытынды аттестаттау дипломдық жұмыстан/жобалардан басқа кәсіби міндеттерді
шешуге теориялық дайындықты анықтауға мүмкіндік беретін оқу бағыты бойынша қорытынды
емтиханды қамтиды.

Қорытынды аттестаттаудың мазмұнын ЖОО (факультет) белгілейді. Оның құрамына
"Басқарудағы шешімдерді жасақтау", "Өндірістік менеджмент", "Тайм-менеджмент" оқу пәндері
бойынша сұрақтар енгізіледі.

Қорытынды аттестацияның мақсаты:

6B04102 – Саладағы менеджмент білім беру бағдарламасы бойынша оқытын бітірушінің
кәсіби міндеттерін орындауға дайындық деңгейін және оның даярлығының мемлекеттік білім
стандартының талаптарына сәйкестігін белгілеу.

Теориялық оқыту процесінде алған білімдері мен дағдыларын бекітуге, практикалық
тәжірибені меңгеруге, дипломдық біліктілікті, ғылыми жұмыстарды аяқтау үшін материал
жинауға ықпал ету.

Менеджмент және ұйымдар саласында қазақстандық еңбек нарығында бәсекеге қабілетті
мамандарды әртүрлі салаларда егжей-тегжейлі басқарушылық негіздемесі бар бірыңғай
әдістемелер мен шешімдер қабылдау әдістерін қолдануға мүмкіндік беретін көзқарастың кеңдігі
мен ауқымы, ойлау мен кәсіби дағдылардың жаһандануы бойынша даярлау. Ұйымның жұмыс
жағдайына тез бейімделу, ғылыми көзқарастарды, басқару принциптері мен әдістерін тәжірибеде
тиімді қолдану.

Қорытынды аттестацияның міндеті:

- білім беру стандартында және осы ББ бағдарламасында айомдалған құрыреттердің
қалыптасу деңгейін тексеру, қорытынды аттестаттау нәтижелері бойынша біліктілік (дәреже) беру
туралы шешім қабылдау және білімі туралы құжатты беру; студенттердің білім беру
бағдарламасына дайындығын жақсартуға бағытталған ұсыныстар әзірлеу.

- Қазақстан Республикасы экономикасының салаларында тез өзгеретін әлеуметтік-
экономикалық жағдайларға тез бейімделуге қабілетті жоғары білікті құрыретті мамандарды
дайындау.

Негізгі білім беру бағдарламаларын әзірлеуді аяқтайтын қорытынды аттестаттау білім
алушылардың міндетті қорытынды аттестаттау болып табылады. 6B04102 – Саладағы
менеджмент ББ бағдарламасына сәйкес «Қорытынды аттестаттау» блогы қорғауға дайындықты
және қорғау рәсімін, сондай-ақ қорытынды емтиханды тапсыруды қоса алғанда, бітіру біліктілігі
жұмысын дайындауды қамтиды. Қорытынды аттестаттауды білім алушылардың негізгі білім беру
бағдарламаларын меңгеру нәтижелерінің мемлекеттік білім беру стандартының талаптарына
сәйкестігін анықтау мақсатында қорытынды емтихан комиссиялары жүргізеді.

2. Қорытынды аттестаттауға енгізілетін құзыреттіліктер

КА барысында білім алушылар келесі құзыреттіліктерінің қалыптасқанын көрсетуі тиіс

Қорытынды емтихан:

- ұйымдық құрылымдарды жобалау, ұйымдардағы адам ресурстарын басқару
стратегияларын әзірлеуге қатысу, іс-шараларды жоспарлау және жүзеге асыру, жүзеге
асырылатын іс-шараларға жеке жауапкершілікті ескере отырып, өкілеттіктерді бөлу мен беру
мүмкіндігі;

- ұйымдардың өндірістік қызметін басқаруда шешім қабылдау әдістерін меңгеру;
- мотивацияның негізгі теорияларын қолдану дағдыларын меңгеру, стратегиялық және
оперативті басқару міндеттерін шешудегі көшбасшылық пен өкілеттілік, сондай-ақ топтық
динамика процестері мен ұжымды құру принциптерін білу негізінде топтық жұмысты
ұйымдастыру, адам ресурстарын тексеру және ұйымдық мәдениетті диагностикалау мүмкіндігі;

- қазіргі заманғы персоналды басқару технологиялары негізінде, оның ішінде
мәдениетаралық ортада тұлғааралық, топтық және ұйымдық коммуникацияларды жобалаудың
жанжалды жағдайларын шешудің әртүрлі тәсілдеріне ие болу;

- бәсекеге қабілеттілікті қамтамасыз етуге бағытталған ұйымның стратегиясын стратегиялық талдау, әзірлеу және жүзеге асыру дағдыларын меңгеру;
- активтерді бағалау, айналым қаражатын басқару, инвестициялық шешімдер қабылдау, қаржыландыру бойынша шешімдер қабылдау, дивидендтік саясатты және капитал құрылымын қалыптастыру, оның ішінде жаһандану жағдайында әлемдік нарықтардағы операцияларға байланысты шешімдер қабылдау кезінде қаржылық менеджменттің негізгі әдістерін қолдана білу;
- теңгерімді басқару шешімдерін дайындау мақсатында компаниялардың функционалдық стратегиялары арасындағы байланысты талдау мүмкіндігі;
- жобаны, технологияны және өнімді инновациялық бағдарламаны немесе ұйымдық өзгерістер бағдарламасын басқаруға қатысу мүмкіндігі;
- бизнес-жоспарлардың орындалуына және жасалған келісімдердің, шарттар мен келісім-шарттардың шарттарына кезең-кезеңімен бақылау дағдыларын меңгеру, функционалдық басқару саласындағы басқарушылық шешімдерді жүзеге асырудың әдістемелік құралдарын пайдалана отырып, орындаушылардың қызметін үйлестіру қабілеті нақты жобалар мен жұмыстарды жүзеге асыруда жоғары жүйелілікке қол жеткізу;
- ұйымдар мен мемлекеттік және жергілікті өзін-өзі басқару органдарының жұмысына макроэкономикалық ортаның әсерін бағалау, нарықтықтың нақты тәуекелдерді анықтау мен талдау, сондай-ақ экономикалық тауарларды тұтынушылардың мінез-құлқын талдау және сұранысты қалыптастыру негізінде ұйымдардың нарықтық құрылымдардың саласының бәсекелестік ортасының мінез-құлқының экономикалық негіздерін білу бойынша;
- басқару шешімдерін қабылдау үшін, оның ішінде инвестиция және қаржыландыру бойынша шешімдер қабылдау кезінде нарықтық және нақты тәуекелдерді талдау мүмкіндігі;
- қаржылық нарықтар мен институттардың ролін ескере отырып, инвестициялық жобаларды бағалау, қаржылық жоспарлау және болжау дағдыларын меңгеру.

Дипломдық жұмыс (жоба):

- Қазақстанның тарихи дамуының негізгі кезеңдерін, заңдылықтарын және өзіндік ерекшелігін терең түсінуге және ғылыми талдауға негізделген азаматтық ұстанымды көрсету;
- философия, әлеуметтану, саясаттану, мәдениеттану мен психологияның негізгі білімдерін ескере отырып, тұлғааралық, әлеуметтік және кәсіби қарым-қатынастың әртүрлі салаларындағы жағдайларды бағалау;
- тұлғааралық, мәдениетаралық пен өндірістік (кәсіби) қарым-қатынас мәселелерін шешу үшін қазақ, орыс немесе шет тілдерінде ауызша және жазбаша қарым-қатынас жасау;
- әлеуметтік, этникалық, конфессиялық және мәдени ерекшеліктерді пайдмдылықпен қабылдай отырып, ұжымда жұмыс істей білу;
- өзін-өзі ұйымдастыру және өзін-өзі тәрбиелеу қабілеті;
- өзінің кәсіби қызметінде нормативтік-құқықтық құжаттарды іздеу, талдау және пайдалану дағдыларын меңгеру;
- ұйымдастырушылық және басқарушылық шешімдерді таба білу және қабылданған шешімдердің әлеуметтік маңыздылығы тұрғысынан олар үшін жауапкершілікті алуға дайын болу;
- ұйымдық құрылымдарды жобалау, ұйымдардың адам ресурстарын басқару стратегияларын әзірлеуге қатысу, іс-шараларды жоспарлау және жүзеге асыру, жүзеге асырылатын іс-шараларға жеке жауапкершілікті ескере отырып, өкілеттіктерді бөлу немесе беру мүмкіндігі;
- іскерлік қарым-қатынас пен көпшілік алдында сөз сөйлеу, келіссөздер, кездесулер жүргізу, іскерлік хат алмасу және электрондық байланыстарды жүргізу қабілеті;
- ұйымдардың өндірістік қызметін басқаруда шешім қабылдау әдістерін меңгеру;
- ақпараттық-коммуникациялық технологияларды пайдалана отырып және ақпараттық қауіпсіздіктің негізгі талаптарын ескере отырып, ақпараттық-библиографиялық мәдениет негізінде кәсіби қызметтің тиісті міндеттерін шеше білу;
- персоналды басқарудың заманауи технологиялары негізінде, оның ішінде мәдениетаралық ортада тұлғааралық, топтық және ұйымдық коммуникацияларды жобалау кезінде жанжалды жағдайларды шешудің әртүрлі тәсілдеріне ие болу.

2.1. Әмбебап (базалық) құзыреттіліктер (ӘҚ):

Әмбебап (базалық) құзыреттілік – маманның әмбебап, зияткерлік, коммуникативтік, эмоционалды және ерікқуштық қасиеттерге (білім, дағдылар, қасиеттер мен қабілеттер) негізделген кәсіби міндеттер жанытығын шешу қабілеті.

- ақпаратты іздеуге, сыни тұрғыдан талдауға және сипеттеуге, тапсырмаларды шешуде жүйелі тәсілді қолдануға қабілетті (ӘҚ-1);
- қолданыстағы құқықтық нормаларға, қолда бар ресурстар мен шектеулерге сүйене отырып, қойылған мақсат шеңберінде міндеттер ауқымын анықтай алады және оларды шешудің оңтайлы жолдарын таңдай алады (ӘҚ-2);
- әлеуметтік қарым-қатынасты жүзеге асыруға және ұжымдағы өз ролін іске асыруға қабілетті (ӘҚ-3);
- Қазақстан Республикасының қазақ және орыс тілдерінде және шет тілдерінде ауызша және жазбаша түрде іскерлік қарым-қатынасты жүзеге асыруға қабілетті (ӘҚ-4);
- әлеуметтік-тарихи, этникалық және философиялық контексте қоғамның мәдениетаралық әртүрлілігін қабылдай алады (ӘҚ-5);
- өз уақытын басқаруға, өмір бойы білім беру принциптеріне негізделген өзін-өзі дамыту траекториясын құруға және жүзеге асыруға қабілетті (ӘҚ-6);
- толыққанды әлеуметтік және кәсіби қызметті қамтамасыз ету үшін дене дайындығының тиісті деңгейін сақтай алады (ӘҚ-7);
- қауіпсіз өмір сүру жағдайларын жасауға және сақтауға қабілетті, соның ішінде төтенше жағдайлар кезінде (ӘҚ-8);

2.2. Жалпыкәсіптік құзыреттер (ЖКҚ):

Жалпы кәсіби құзыреттілік-маманның кәсіби қызметті тиімді жүзеге асыруға мүмкіндік беретін ықпалдастырылған білім, дағдылар мен тәжірибе, сондай-ақ жеке қасиеттер негізінде кәсіби міндеттер жанытығын шешу қабілеті.

- білім беру және кәсіби этика саласындағы нормативтік құқықтық актілерге сәйкес кәсіби қызметті жүзеге асыруға қабілетті (ЖКҚ-1);
- негізгі және қосымша білім беру бағдарламаларын әзірлеуге қатысуға, олардың жеке құрамдастарын (соның ішінде ақпараттық-коммуникациялық технологияларды пайдалана отырып) дамытуға қабілетті (ЖКҚ-2);
- мемлекеттік білім беру стандартының талаптарына сәйкес білім алушылардың оның ішінде ерекше білім беру қажеттіліктері бар білім алушылардың бірлескен және жеке оқу-тәрбиелік қызметін ұйымдастыруға қабілетті (ЖКҚ-3);
- негізгі ұлттық құндылықтар негізінде оқушыларды рухани-адамгершілікке тәрбиелеуді жүзеге асыруға қабілетті (ЖКҚ-4);
- оқушылардың оқу нәтижелерінің қалыптасуын бақылау мен бағалауға, оқудағы қиындықтарды анықтауға және түзетуге қабілетті (ЖКҚ-5);
- оқытуды, дамытуды, тәрбиелеуді, оның ішінде ерекше білім беру қажеттіліктері бар оқушыларды даярландыруға қажетті психологиялық-педагогикалық технологияларды кәсіби қызметте қолдана алады (ЖКҚ-6);
- білім беру бағдарламаларын жүзеге асыру шеңберінде білім беру қатынастарына қатысушылармен өзара әрекеттесе алады (ЖКҚ-7);
- арнайы ғылыми білімдер негізінде педагогикалық іс-әрекетті жүзеге асыруға қабілетті (ЖКҚ-8);

2.3. Кәсіптік құзыреттер (КҚ):

Кәсіби құзыреттілік – маманның нақты білім, білік, дағды негізінде таңдалған қызмет саласындағы кәсіби міндеттер жанытығын шешу қабілеті.
(Тек осы ББ бағдарланған кәсіби қызмет түрлеріне сәйкес келетін кәсіби құзыреттер ғана тізімделуі керек.)

- басқару шешімдерін әзірлеу, қабылдау және тиімділігін бағалау принциптері мен әдістерін негізгі категорияларын, заңдылықтарын, принциптері мен әдістерін анықтау (КҚ-1);
- басқару шешімдерін қабылдауда талдаудың сандық пен сапалық әдістерін бір-бірімен қолданудағы экономикалық, қаржылық, ұйымдастырушылық және басқару үлгілерін құру (КҚ-2);
- математикалық әдістерді қолдана отырып қолданбалы есептерді шығара алады, алынған нәтижелерді талдап, түсіндіре алады (КҚ-3);
- экономикалық құбылыстарды, процестерді және институттарды өзара байланыстарын талдау (КҚ-4);
- әлеуметтік-экономикалық процестер мен құбылыстар туралы отандық және шетелдік статистика мәліметтерін талдауын түсіндіру, олардың өзгеру тенденцияларын анықтау (КҚ-5);
- ұжымдағы әлеуметтік-психологиялық климатқа белсенді әсер ету әдістерін, басқарушылық жұмыс мәдениетінің элементтерін жинақтау және жүйелеу (КҚ-6);

3. Қорытынды аттестаттау көлемі, құрылымы және мазмұны

Университетте қорытынды аттестаттау дипломдық жұмысты (жобаны) қорғау немесе кешенді емтиханды тапсыру түрінде өткізіледі. Қорытынды аттестаттау кемінде 12 академиялық кредитті құрайды. ҚА ұзақтығы – 6 апта.

Білім беру бағдарламасы бойынша қорытынды аттестаттау мыналарды қамтиды:

- дипломдық жұмысты (жобаны) дайындау және қорғау;
- кешенді емтихан тапсыруға дайындық және тапсыру.

3.1 Кешенді емтихан

Кешенді емтиханның мақсаты – түлектің кәсіби дайындық деңгейін және оның кәсіби қызметі саласындағы практикалық мәселелерді шешуге қабілеттілігін анықтау.

Кешенді емтихан алдында білім алушыларға қорытынды аттестаттауға шығарылатын мәселелер бойынша кеңес беру жүргізіледі.

Емтихан материалдарын экономика және құқық факультетінің Ғылыми кеңесі бекітеді. Емтихан билеттеріне факультет деканы мен кафедра меңгерушісі қол қояды.

Қорытынды емтихан билеттер бойынша ауызша, аттестаттау комиссиясының ашық отырысында өткізіледі. Билеттер бойынша емтихан өткізу кезінде емтихан тапсырушыға жауап беруге дайындалу үшін 1 сағат беріледі. Емтихан билетінің сұрақтарына білім алушы көпшілік алдында жауап береді. АҚ мүшелері қарастырылып отырған тақырыптар бойынша білім алушының білім тереңдігін анықтау мақсатында қосымша сұрақтар қоюға құқылы. Емтихан билетінің сұрақтарына ауызша жауап беру ұзақтығы 30 минуттан аспауы тиіс. Емтиханға жауап беруге дайындық барысында осы ҚА бағдарламасын және осы бағдарламаның 3.3-тармағында көрсетілген әдебиеттерді пайдалануға рұқсат етіледі.

3.2 Кешенді емтиханға шығарылатын сұрақтары бар пәндер тізбесі

Пән бойынша қорытынды аттестаттаудың болжамды тақырыптары

«Басқарушылық шешімдерді жасақтау» пәні бойынша

1. Басқару шешімдерін қабылдау теориясы интегралды, пәнаралық ғылым ретінде.
2. Басқару шешімі, оның басқару процесінің әдістемесіндегі, жүйесіндегі және ұйымдастыруындағы функциялары.
3. Шешім қабылдауда қазіргі заманғы басқару әдістерін қолдану.
4. Қоршаған орта факторлары, олардың басқару шешімдерін қабылдау процесіне әсері.
5. Ұжымдық шешімдерді қабылдау ерекшеліктері.
6. Басқару жүйесінің жұмыс істеуі мен дамуының сыртқы ортасы.
7. Объективті және субъективті кедергілерді жеңу және шешімдерді жүзеге асыру үшін жағдай жасау.
8. Басқару шешімдерінің сапасына қойылатын талаптар.
9. Тәуекелді шешімдердің әлеуметтік-психологиялық аспектілері.

10. Тиімді шешімдер қабылдау. Басқару шешімдерінің сапасының шарттары мен факторлары.

11. Белгісіздік жағдайында шешім қабылдаудың мәні, көздері, ережелері мен критерийлері.
12. Басқару шешімдерін әзірлеу үдерісінің үлгілері, әдістемесі және ұйымдастырылуы.
13. Басқару шешімдерін талдаудың балама нұсқалары.
14. Шешімнің мәні, оның басқару цикліндегі және басқару функциялары жүйесіндегі орны.
15. Басқару шешімдерін классификациялаудың мәні мен негізгі тәсілдері, жетіудің ғылыми-танымдық маңызы.
16. Басқару шешімдерін әзірлеудің негізгі принциптері мен технологиялары.
17. Басқару шешімін іске асыру және орындалуын бақылау кезеңдерінің мазмұны.
18. SWOT талдаудың мәні және оны шешімдерді әзірлеуде қолдану.
19. Критикалық қатынас картасының мәні және оны өндірістік шешімнің негізгі экономикалық сипаттамаларын анықтау үшін қолдану.
20. Ұйымды дамытудың альтернативті бағыттарын зерттеуде «шешім ағашын» пайдалану.
21. Тәуекелдердің мәні мен жіктелуі, шешімдерді әзірлеу кезінде қолданылатын тәуекел деңгейін өлшеу әдістері.
22. Басқару шешімдерінің тиімділігі: шешімдер тиімділігінің негізгі формалары.
23. Басқару шешімдерінің салыстырмалы тиімділігінің мәні және оны анықтау әдістері.
24. Басқару шешімдерін әзірлеуде баламалық модельдерді қолдану.
25. Басқару шешімдерінің топтық дамуының ерекше факторлары.
26. Басқару шешімдерін әзірлеуде қолданылатын сараптамалық әдістердің ерекшеліктері мен негізгі түрлері.
27. Уақыт бойынша балама шешімдердің салыстырмалылығын қамтамасыз ету әдістемесі.
28. Нәтижелер матрицасы және шешім матрицасы көп факторлы шешімдерді салыстыру және қабылдау әдістері ретінде.
29. Басқару шешімдерін әзірлеуде қолданылатын модельдердің мәні және классификациясы.
30. Басқару шешімдерін қабылдауды ақпараттық қамтамасыз ету жүйесін жетілдіру.

Пән бойынша қорытынды аттестаттаудың болжамды тақырыптары

Өндірістік менеджмент

1. Өндірісті басқарудың мәні мен функциялары.
2. Өндіріс процесі – құрылымы және классификациясы.
3. Кәсіпорында басқару жүйесіндегі өндірісті басқару.
4. Өндірісті басқаруды зерттеудегі жүйелік тәсіл.
5. Кәсіпорында басқарудың ұйымдық құрылымы.
6. Кәсіпорынның өндірістік стратегиясы.
7. Өндіріс түрлері және олардың техникалық-экономикалық сипаттамасы.
8. Өндірісті басқарудың мақсатты қондырғылары, өндірістік процестерді ұйымдастырудың мақсаттары мен параметрлері, өндірістік шешімдердің сипаттамалары.
9. Кәсіпорынның аумақтық жоспарлауы: кәсіпорынның өндірістік құрылымы (бөлімшелер, цехтарды, учаскелерді аумақтық жоспарлау, кәсіпорынның бас жоспары).
10. Өнімді таңдау өндірісті басқарудағы негізгі шешім ретінде.
11. Кәсіпорындағы өндірістік процесс. Өндіріс процесін ұйымдастыру принциптері.
12. Өндіріс процесін уақыт пен кеңістікте ұйымдастыру. Өндірістік цикл, минимизациялау мәселелері.
13. Өнімді жобалаудың (ЕЗТЖ) зерттеу кезеңі.
14. Өндіріс процесін ұтымды ұйымдастыру принциптері.
15. Жабдықтарды жөндеу және техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру. Құрал экономикасы.
16. Өнімді өндіру және өткізу жоспары. Өндірістік бағдарламаның мазмұны.

17. Өнімнің өмірлік циклі. Өмірлік цикл кезеңдері бойынша өндірісті басқарудың ерекшеліктері.
18. Жеткізушілердің кеңістіктік желісін қалыптастыру: таңдауға қойылатын талаптар, жеткізушілерді бағалау, таңдау әдістері.
19. Өндірісті технологиялық дайындауды ұйымдастыру. Технологиялық процестерді унификациялау.
20. Негізгі өндірістік қорларға техникалық қызмет көрсету және жөндеу жүйесі.
21. Өндірісті басқарудың макро- және микроэкономикалық ортасы.
22. Технологиялық процестерді әзірлеуге арналған бастапқы деректер мен техникалық құжаттама.
23. Жартылай өндіріс процесі, оның анықтамасы және оны құрайтын операциялардың сорттары.
24. Өндірісті ұйымдастыру-экономикалық дайындау.
25. Өндіріс процесі, классификациясы және оны ұтымды ұйымдастыру принциптері.
26. Өндірістік циклді есептеу және талдау. Өндірістік циклді қысқарту жолдары мен тиімділігі.
27. Жұмыс уақыты мен өндіріс процесінің шығындарын зерттеудің техникалық құралдары мен әдістері.
28. Өндірістік жоспарлау. Өндіріс схемасының түрлері: операциялық, сызықтық (линиялы), модульдік, концентрлік (өнімнің тұрақты орналасуымен).
29. Өндірістік бағдарламалар мен тапсырмаларды орындау бойынша жұмыстарды ұйымдастыру. Тапсырмаларды бөлу.
30. Өндірістік бағдарламаларды орындау және жұмысшыларды ынталандыру бойынша жұмыстарды үйлестіру.

Пән бойынша қорытынды аттестаттаудың болжамды тақырыптары
Тайм – менеджмент

1. Тейлор идеялары мен А.Файоль теориясы және олардың қазіргі уақытты басқарудың қалыптасуына әсері.
2. Қазіргі заманғы менеджердің қызметіндегі уақыт факторының мәні.
3. Қазіргі заманғы менеджерлердің тайм-менеджменттегі типтік қателері, олардың ұйым қызметіне кері әсері.
4. Уақытты басқарудың заңдары мен принциптері.
5. Пайдаланылған уақытты талдау және есепке алу әдістері.
6. Ұйымның қызметін жоспарлауды ұйымдастырудағы тайм-менеджменттің ролі.
7. Тайм-менеджмент және оның стратегиялық жоспарлауды ұйымдастырудағы ролі.
8. Уақытты басқарудың ұйымдық мәдениетті қалыптастыру процесіне әсері.
9. Уақытты басқару және өзгерістерді басқару.
10. Уақытты жоспарлау және мақсат қою: құндылықтарды белгілеу, мақсат қою, басымдықтарды белгілеу.
11. Уақытты ұтымды жоспарлаудың принциптері мен ережелері. Жақсы тұжырымдалған нәтиженің шарттары.
12. SMART моделі.
13. Басқару шешімдерін қабылдау әдістері және уақытты басқару.
14. Басшының жеке уақытын жоспарлау жүйесі, оны жетілдіру жолдары.
15. Рационализация ұғымының мәнін ашу, басшының жеке жұмысын рационализациялаудың негізгі әдістері.
16. Корпоративтік уақытты басқарудың мәні, оның ұйым қызметінің тиімділігіне әсері.
17. Уақытты басқару және ұйымдағы бақылау процесін жетілдіру.
18. Заманауи ұйымдағы уақытты басқару және инновациялық процестерді жетілдіру.
19. Ұйымның мотивациялық жүйесін жетілдірудегі уақытты басқару процестерінің ролі.

20. Уақытты басқару және оның өзгерістерге төзімділікті басқарудағы ролі.
21. Эйзенхауэр матрицасы: «шұғылдык» және «маңыздылық».
22. Уақыт шығындары мен алынған нәтижелердің арақатынасы (Парето принципі).
23. Жұмыс күнін ұйымдастыру. Бақылау және өзін-өзі бақылау.
24. Уақытты қабылдаудың жеке ерекшеліктері, олардың қолданбалы жоспарлау әдістерімен байланысы.
25. Жұмыс табиғаттілігінің жеке ырғағы. Биоритмге негізделген өзін-өзі басқару (көтерілу және құлдырау, өзіңнен түсіру).
26. Жұмыс күнін қалай бастауға және аяқтауға болады. Жұмыс күні уақытты қалай үнемдеуге болады.
27. Күнінің шеңберлік жоспарын жасау.
28. Өткен күнді талдау, нәтижені бағалау. Жұмыс уақытын жоғалту себептерін анықтау және жою.
29. Стрестің ықтимал көзі ретінде уақытты иррационалды болу.
30. Тайм-менеджмент контекстіндегі іскерлік коммуникациялар. Іскерлік кездесулерді ұйымдастыру.

3.3 Кешенді емтиханда пайдалануға рұқсат етілген әдебиеттер тізімі (бар болса)

1. Балдин К.В., Воробьев С.Н., Уткин В.Б. *Управленческие решения*. М.: Дашков и Ко, 2019 г.
2. Бусов В.И. *Управленческие решения: учебник для бакалавров* / - М.: Изд-во Юрайт, 2018 г.
3. Наумов А.И., Виханский О.С. *Менеджмент: Учебник* / - 6-е изд., перераб. И доп. – М.: Магистр, НИЦ ИНФРА-М, 2019 г.
4. Голубков Е.П. *Методы принятия управленческих решений*. В 2 ч. Часть 1: учебник и практикум для академического бакалавриата / - 3-е изд., испр. и доп. – М.: Издательство Юрайт, 2018 г.
5. Постников В.М., Черненький В.М. *Методы принятия решений в системах организационного управления. Учебное пособие* / - Москва: Мир, 2018 г.
6. Постников В.М. *Анализ подходов к формированию экспертной группы, ориентированной на подготовку и принятие управленческих решений // Наука и образование. – 2020 г.*
7. Тебекин А.В. *Методы принятия управленческих решений. учебник для академического бакалавриата* / - М.: Издательство Юрайт, 2018 г.
8. Балдин К.В., Воробьев С.Н., Уткин В.Б. *Управленческие решения*. / 8-е изд. - М.: Дашков и К, 2018 г.
9. Учитель Ю.Г., Учитель М.Ю. *SWOT – анализ и синтез – основа формирования корпоративной стратегии* / - Москва: Высшая школа, 2019 г.
10. Фирсова И.А., Мельник М.В. *Методы принятия управленческих решений. Учебник и практикум* / - М.: Юрайт, 2018 г.
11. Юкаева В.С., Зубарева Е.В., Чувинова В.В. *Принятие управленческих решений* / - М.: Дашков и Ко, 2019 г.
12. Герасимов Б.Н., Герасимов К.Б. *Производственный менеджмент: Учебное пособие* / - М.: Вузовский учебник, 2018 г.
13. Горелик О.М. *Производственный менеджмент: принятие и реализация управленческих решений. Учебное пособие* / - М.: КьюРус, 2017 г.
14. Стерлигова А.Н., Фель А.В. *Операционный (производственный) менеджмент: Учебное пособие* / - М.: Инфра-М, 2019 г.
15. Шемякина Т.Ю., Селихова М.Ю. *Производственный менеджмент: упр. качества: Учебное пособие* / - М.: Альфа-М, 2018 г.
16. Малок В.И., Немчин А.М. *Производственный менеджмент* / - М.: Питер, 2017 г.
17. Фомичев А.Н. *Стратегический менеджмент. Учебник для Вузов* / - М.: Дашков и К, 2016 г.
18. Егоршин, А. П. *Эффективный менеджмент организации: учебное пособие* / А.П. Егоршин. – Москва : ИНФРА-М, 2021.

19. Безручко, П. Практики регулярного менеджмента: управление исполнением, управление командой / Павел Безручко. — Москва: Альпина Паблшер, 2019.
20. Винокур М. Е. Организация производства и менеджмент. Учебно-методический комплекс. — М.: Проспект, 2020.
21. Давыдова И. А., Ткаченко И. В., Захарченко Н. С. Менеджмент. Методы принятия управленческих решений. — М.: Юрайт, 2020.
22. Блокнот для тайм-менеджмента. — М.: Эксмо, 2021.
23. Архангельский, Глеб. Формула времени Тайм-менеджмент на Outlook 2013 / Глеб Архангельский. — Москва: Высшая школа, 2019.
24. Дод Памела. 25 лучших способов и приемов тайм-менеджмента. Как делать больше, не теряя головы / Памела Дод, Даг Сандхайм. — М.: Дия, 2020.
25. Лидс, Р. Идеальный порядок за 8 минут. Легкие решения для упрощения жизни и высвобождения времени / Р. Лидс. — М.: Альпина Паблшер, 2019.
26. Яныкбаш, Александр. 101 совет по тайм-менеджменту / Александр Яныкбаш. — М.: Альпина Паблшер, 2020.
27. Архангельский Г.А. Корпоративный тайм-менеджмент энциклопедия решений/ Г.А. Архангельский— М.: Альпина Паблшер, 2017.
28. Тайм-менеджмент [Электронный ресурс]: полный курс: учеб. пособие / Г. А. Архангельский [и др.]; под ред. Г. А. Архангельского. — Электрон. текстовые дан. — Москва: Альпина Паблшер, 2013.
29. Мрочковский Н. Экстремальный тайм-менеджмент [Электронный ресурс]/ Н. Мрочковский, А. Толкачев— М.: Альпина Паблшер, 2016.

3.4 Кешенді емтиханға дайындық бойынша білім алушыларға ұсыныстар «Басқарушылық шешімдерді жасақтау» пәні бойынша

Бұл курс студенттерді мамандық бойынша даярлау жүйесіндегі іргелі курстардың бірі болып табылады және таңдалған мамандық бойынша маманға қойылатын талаптарға толық жауап береді. Ол маман даярлаудың соңғы кезеңінде проблемалық жағдайларды талдай және бағалай алатын, басқару саласында онтайлы негізделген шешімдер қабылдай алатын басқарушы (менеджер) ретінде оның білімі мен дағдыларын қалыптастыруға ықпал етуі керек. Студенттер курсты оқи отырып, менеджмент әртүрлі сипаттағы ұйымдасқан жүйелердің ең маңызды қызметі, олардың нақты құрылымын сақтауды қамтамасыз ету, қызмет режимін сақтау және олардың бағдарламаларын жүзеге асыру деген идеяны сіңіруі керек. Курс студенттерге менеджмент жинақтаған тәжірибені бағалауға және қабылдауға көмектесіп, даму және басқару шешімдерін қабылдау саласында жаңа білім беруі керек.

Оқу пәнін оқудың міндеттері

студенттерді басқару шешімдерін әзірлеудің мәні мен әдістемесіне қатысты іргелі мәселелермен таныстыру; басқарылатын жүйелерді, технологияларды талдау әдістерімен және жалпы басқарушылық, инвестициялық, кадрлық, өндірістік-экономикалық сипаттағы шешімдерді қабылдау ерекшеліктерімен;

басқару шешімдерін қабылдау әдістері саласындағы теориялық білімді тереңдету; басқару шешімдерін қабылдау және жүзеге асыру әдістемесінің негіздерін меңгеру; қажетті материалдарды жинақтау, оларды жан-жақты бағалау, басқару шешімдерін қабылдау тұрғысынан талдау және жүйелеу бойынша негізгі практикалық дағдыларды меңгеру.

Осы пәнді меңгеру барысында студент келесі кәсіби құзыреттіліктерді қалыптастырады және көрсетеді:

Білу керек:

- ұйым қызметіндегі басқару шешімдерін әзірлеудің ролі мен маңызы;
- басқару шешімдерін әзірлеу және жүзеге асыру әдістемесі;
- курстың нарықтық экономика жағдайында өндірістің экономикалық тәуелсіз буыны үшін қажет және ікемді, іскерлік басқару жүйесі болып табылатынын.

Істей білу:

- ұйымның ішкі айнымалыларының байланысын талдау және сыртқы орта факторларын бағалау;
 - оң жұмысында ситуациялық айырмашылықтарды ескеру, тиімді шешімдер қабылдау және белсенді әрекет ету;
 - болашақты болжау және оған дайындалу;
 - басқарушылық шешімдерді әзірлеу, басқару шешімдерінің сапасына қойылатын талаптармен, кәсіпорындардың қиын жағдайларына тез әрекет ету қажеттілігімен танысу.
- Исеру керек:**
- динамикалық өзгеретін сыртқы ортада шешім қабылдау;
 - стандартты емес жағдайларда, белгісіздік және тәуекел жағдайында практикалық есептерді және мәселелерді шешу үшін жеткілікті теориялық лайықты пайдалану;
 - алған білімдерін практикалық іс-әрекетте қолдану.

Пәнің мазмұны

Басқару шешімінің мәні мен функциялары. Оның басқару процесін ұйымдастыру мен әдістемесіндегі орны

«Басқарушылық шешім» түсінігінің мәні, сипаты және аяқтамасы. Басқару шешімінің белгілері. Шешім процесс ретінде, таңдау актісі ретінде және таңдау нәтижесі ретінде. Шешім - басқару субъектісінің ерік актісі ретінде. Шешім басқарудың негізгі функциясы және әрекет жоспары болып табылады. Басқару шешімдерінің әлеуметтік, экономикалық, мемлекеттік қатынастар жүйесіндегі орны.

Басқару шешіміне қойылатын талаптар: тиімділік, үнемділік, уақтылылық, уақыт бойынша нақтылық, орындылық, өзара байланыстылық және бұрынғы шешімдермен сәйкестік, құзыреттілік, мақсаттылық, әдіснамалық негізділік.

Басқару цикліндегі басқару шешімінің орны. Басқару шешімдерін әзірлеу мен қабылдаудың жоспарлау функциясымен байланысы. Кәсіпорынның ұйымдық жүйесіндегі басқарушылық шешімнің орны. Басқару шешімдерін әзірлеу және қабылдау барысында әртүрлі санаттағы персоналдың өзара әрекеттесу ерекшеліктері.

Басқару шешімдерінің типологиясы

Классификация мен типологияның мәні мен ғылыми-танымдық маңызы. Басқару шешімдерін классификациялаудың ғылыми-қолданбалы мәселелері. Басқару шешімдерін типтеу үшін қолданылатын жіктеу белгілеріне қойылатын талаптар.

Басқару шешімдерін типтендірудің негізгі белгілері: шешімнің мазмұны, басқару объектісі, өзекті болу мерзімі, ақпараттық қауіпсіздік дәрежесі, міндеттеме дәрежесі, туындау себептері, шешім қабылдау пәні және тәртібі, мәселенің қайталану дәрежесі, мақсаттың маңыздылығы, көлемі, орындалу мерзімі, болжамды салдары, ақпарат сипаты, әзірлеу әдістемесі, іріктеу критерийлерінің саны, бекіту әдісі және т.б.

Шешімдерді типтеуді қолданудың практикалық нәтижелері.

Басқару шешімдерінің мәні, негізгі аспектілері және саналық факторлары

«Басқару шешімдерінің сапасы» категориясының мәні. Басқару шешімінің «сапа» және «тиімділік» ұғымдарының арақатынасы мен айырмашылығы. Басқару шешімдерінің сапасының негізгі аспектілері (әлеуметтік, мақсатты, ұйымдық психологиялық) және сипаттамалары.

Басқару шешімі сапасының критерийлері: ғылыми негізділік, уақыттылық, жүйелілік, бейімделушілік, шынайылық, адекваттылық, сенімділік, реттілік және т.б.

Басқару шешімінің сапасын басқару процесінің факторы ретінде функциялардың сапасы, нәтиженің (оның) сапасы.

Стандарттау басқару шешімдерінің сапасының факторы ретінде ISO 9000 және TQM стандарттар жүйелерінің ролі басқару шешімдерін әзірлеудің негізгі элементтерінің және процедураларының сапасын қамтамасыз ету.

Сыртқы орта басқарушылық шешімдерді әзірлеу және қабылдау факторы ретінде

Басқару шешімін әзірлеу әдістемесі мен технологиясының мазмұнын анықтайтын айнымалылар: басқару объектісінің сандық және сапалық параметрлері, шешімді әзірлеудің ресурстық базасы, шешімді әзірлеудің қолайлы әдістерінің құрамы, шешімді орындаушының параметрлері, болашақтағы басқарушылық шешім, шешімді әзірлеу және енгізу мерзімдері, басқарушылық шешімнің нәтижесін тұтынушы сипаттамалары, басқару шешімін жүзеге асыру шарттары, басқару шешімдерінің тиімділігінің критерийлері.

«Шешім қабылдау ортасы» категориясының мәні мен мағынасы. Ұйымның сыртқы ортасы және оның басқару шешімдерін әзірлеуге әсері. Шешім қабылдау ортасының құрамдас бөліктерінің құрамы және классификациясы. Басқару шешімдерінің ұйымның жақын және алыс ортасының сипаты мен ерекшеліктеріне тәуелділігі.

Ұйымның жағдайын және оның бәсекелестік ортасын талдау әдістемесі; экономикалық және оның портфелін талдау, саланың тартымдылығы мен бәсекеге қабілеттілігі. Потенциалды бәсекелестерді анықтау және өз өнімдерінің бәсекеге қабілеттілігін бағалау. Кәсіпорын ортасын талдаудағы ситуациялық талдаудың мәні мен міндеттері. SWOT талдау әдістемесі.

Басқару шешімдерін әзірлеудің негізгі тәсілдері, категориялары және принциптері

Басқару шешімдерін әзірлеу мен қабылдаудың негізгі ретінде жүйелі тәсіл. Жүйелік талдау шешімдерді зерттеу мен әзірлеудің іргелі әдісі болып табылады. Жүйелік талдаудың құрамдас бөліктері, оның сабақтас ғылыми пәндер жиынтығындағы орны. Басқарылатын жүйелерді анықтау, түрлендіру және құру әдістері. Даму және шешім қабылдау принциптері. «Басқару шешімін әзірлеу әдісі» категориясының мәні, категориялардың арақатынасы; заң, шешімді әзірлеу принципі және әдісі. Шешімдерді әзірлеу әдістерінің классификациясы.

«Шешім қабылдау технологиясы» түсінігі. Шешімдерді әзірлеуде қолданылатын басқару технологияларының негізгі түрлері: нәтижелер бойынша басқару; қажеттіліктер мен мүдделерге негізделген басқару; тексерулер мен нұсқаулар арқылы басқару; ерекше жағдайларда басқару; жасанды интеллект негізіндегі басқару; персоналды белсендіру арқылы басқару. Шешімді әзірлеу технологиясын құрайтын негізгі операциялар.

Басқару шешімдерін әзірлеу, қабылдау және орындауды қамтамасыз етудің ұйымдастырушылық негіздері

Шешімді жүзеге асыруды ұйымдастырудың жалпы алгоритмі. Басқару шешімін (тұжырымдама, заң, жарлық, бұйрық, қаулы, бұйрық, норма, акт және т.б.) келісу, іріктеу, бекіту және ұсынуды әзірлеуді ұйымдастырушылық қамтамасыз ету және құжаттамалық нысандар.

Әкімшілік персонал мен басқарушылық шешімдерді орындаушылардың уәжделмесінің ерекшеліктері. Шешімдердің орындалуын ұйымдастырудағы менеджердің міндеттері мен жауапкершілігі, басшылардың жауапкершілік түрлері.

Басқару шешімдерін жүзеге асырудың және құжаттаудың негізгі нысандары. Құжаттардың сапасының критерийлері, есепке алуы ұйымдастыруға және шешімдердің орындалуын бақылауға қойылатын талаптар.

Шешімдерді орындаушылардың міндеттері мен өкілеттіктерін ұтымды ету. Шешімнің орындалуын қамтамасыз ететін ұйымдық құрылымды қалыптастыру.

Басқару шешімдерінің мақсатты аспектісі

Басқару шешімдерінің мақсатты аспектісінің мәні мен әдіснамалық маңызы. Мақсаттардың түсінігі және классификациясы. Мақсат (нүкте) және процесс (траектория) ретінде. Мақсаттардың негізгі қасиеттері: орналастырушылық, бағыныштылық, салыстырмалы маңыздылық, супертәуелділік (синергетика), кері түрлендіру.

Басқару мақсаттарына қойылатын талаптар. Басқару шешімдерін әзірлеуде бақылау және миссия мақсаттарының ерекше маңыздылығы. Шешім қабылдау мақсатын қалыптастырудың әлеуметтік-психологиялық аспектілері. Басқару мақсаттарын дамыту және шешім қабылдау факторы ретінде менеджменттің түбегейлі қайшылығы.

Басқару жағдайының анықтығының әртүрлі деңгейлерінде мақсатты қалыптастырудың ерекшеліктері. Детерминистік, ықтималдық, әлсіз анықталған мақсаттар.

Бағдарламалық-мақсатты және генетикалық тәсілдерді әзірлеу мен қабылдауға қолдану ерекшеліктері.

«Мақсат ағашы» – «далалық» мақсаттарды ретке келтірудің әдістемелік тәсілі. Нүктелік мақсаттармен жұмыс істеу технологиясы ретінде желілік графикалық модельді құру және есептеу әдістемесі. Траекторияны басқару мақсаттарының мәні мен ерекшеліктері. «Морфологиялық жәшік» және «шешім ағашы» траектория мақсаттарын жүйелеудің әдістемелік әдістері ретінде.

Басқару шешімдерінің альтернативті нұсқаларын салыстыру әдістері

Басқару шешімдерін әзірлеудегі альтернативті шарттың мәні мен ролі. Критерийлер, олардың оңтайлы шешімді таңдаудағы маңызы. Баламалы шешімдердің салыстырмалылығын қамтамасыз ету принциптері.

Басқару шешімдерінің баламаларын көп критериялды бағалау мәселелері. Баламалы шешімдерді салыстыру үшін қаржылық, құқықтық, әлеуметтік, экологиялық, уақытша, көлемдік, сапалық, инфляциялық, нарықтық және басқа критерийлер. Сапа, өндірістігі менгеру, инфляция, уақыт бойынша шешім нұсқаларының салыстырмалылығын қамтамасыз ету әдістері.

Критерийдің салыстырмалы маңыздылық коэффициенттері. Альтернативті шешімдерді салыстыру кезінде «немқұрайлылық кысықтарын» және матрицалық есептеулерді қолдану.

Модельдеу формальды шешімдерді әзірлеу функциясы ретінде

Шешімдерді әзірлеуде модельдерді пайдалануға мүмкіндік беретін аппараттық қауіпсіздік деңгейлері ретінде сенімділік, детерминизм және тәуекел күйі. Модель, басқарылатын объектінің немесе процестің маңызды қасиеттерінің іске асуы ретінде. Мақсат функциясы мен шектеулер модельдің негізгі құрамдас бөліктері болып табылады. Модельдердің классификациясы.

Модельдеудің басқарушылық шешімдерді дайындау кезеңдерінің жүйесіндегі орны. Басқару шешімдерін әзірлеудегі модельдеудің ролі мен негізгі бағыттары. Модельдеу әдістері.

Басқару шешімдерін әзірлеуде экономика-математикалық әдістерді қолдану

Экономика-математикалық әдістер шешімді дайындауды зерттеу кезеңінің негізгі ретінде, олардың ерекшеліктері мен классификациясы.

Ретроспективті және функционалды талдауды қолдану, басқару шешімдерін әзірлеудің статистикалық әдістері мен ықтималдықтар теориясы.

Корреляциялық, экстраполяциялық және матрицалық модельдердің мәні, құру және қолдану әдістері.

Ойындар теориясы, кезекке тұру және инвентаризацияны басқару шешім модельдерін құру негізі ретінде. Басқару шешімдерін оңтайландыру процесін модельдеуде сызықтық және динамикалық бағдарламалауды қолдану.

Белгісіздік пен тәуекел даму және шешім қабылдау факторлары ретінде

Белгісіздіктің мәні, негізгі түрлері және деңгейлері. «Белгісіздік» және «тәуекел» ұғымдарының арақатынасы мен айырмашылығы.

Тәуекелдің классификациясы. Тәуекел және белгісіздік жағдайында басқару шешімдерін әзірлеудің негізгі мәселелері мен спецификалық ерекшеліктері.

Белгісіздік факторының әсерін азайту жолдары. Зерттеу әдістері және тәуекелдерді басқару.

Басқару шешімдерін әзірлеудің сараптамалық әдістері

Басқару шешімдерін әзірлеуге эвристикалық тәсілді қолдану шарты ретінде белгісіздік және тәуекелдік жағдайы. Эксперттік әдістің мәні, жіктелуі, сараптамалық бағалаудың жағымды және жағымсыз жақтары.

Сараптамалық топтар мен сараптамаларды құруды ұйымдастыру. Эксперттік топтардың ойын және психологиялық белсендіру әдістері. Сараптамалық топтардың жұмысының ақпараттық базасын құруда социологиялық зерттеу әдістерін қолдану.

Сценарийлер әдістері, тізбекті ауыстыру, қарапайым рейтинг, «Дельфи» және SWOT талдау әріптестік шолудың тиімді технологиялары ретінде.

«Максат ағашы» құру әдістемесін қолдану және басқару шешімдерінің балама нұсқаларын әзірлеу кезінде сараптамалық әдістерді қолдану. Варианттарды бағалаудың «критерийлері» категориясының мәні мен көлемі. Критерийлер мен шешімдерді тандауда сараптамалық бағалауды қолдану. Сараптамалық сауалнама жүргізу техникасы.

Басқару шешіміндегі тиімділікті анықтаудың мәні мен әдістері

Басқару тиімділігі категорияларының мәні мен өзара байланысы және басқару шешімдерінің тиімділігі. Шешімдердің тиімділігінің негізгі формалары мен критерийлері. Басқару және басқару шешімдерінің абсолютті және салыстырмалы тиімділігін анықтау мәселелері. Басқару тиімділігін сандық бағалаудың ерекшеліктері. Басқару шешімдерінің тиімділігінің жеке көрсеткіштерін анықтау әдістері.

Шешімдердің оңтайлылығының мәні, оңтайлы басқару шешімдерін анықтау әдістемесі. Оңтайлы басқарушылық шешімдер жүйесінің синергетикалық әсері.

Кәсіпорынның өндірістік-шаруашылық қызметінің тиімділігінің негізгі көрсеткіштері бойынша шешім қабылдау

Кәсіпорынның өндірістік бағдарламасы бойынша басқару шешімдерін әзірлеуде шартты түрде тұрақты және ауыспалы шығындарды бөлудің маңызы. Тұрақты және ауыспалы шығындардың мәні. Тұрақты және айнымалы шығындарды және залалсыздық нүктелерін көрсетудің графикалық формалары. Шығынсыздық нүктесі, оның экономикалық мәні және оны шешімнің тиімділігінің критерийі ретінде пайдалану мүмкіндігі.

Операциялық (өндірістік) рычагына әсерін пайдалана отырып шешімдерді негіздеу. Залалсыздық нүктесін анықтаудың алгебралық әдістері. Кірістердің, тұрақты және айнымалы шығындардың сызықтық емес динамикасы жағдайында шешім қабылдау ерекшеліктері, нарықтың толығымен, өндірістік қуаттардың толық пайдаланылуымен және жаңа технологияның енгізілуімен.

Басқару шешімдерін әзірлеу мен қабылдаудағы кадрлық фактор

Басқару шешімдерін әзірлеуге және тиімді жүзеге асыруға ұйым персоналының әсері. Кадрларды қалыптастырудың маңызы және негізгі кезеңдері. Жұмысқа қабылдау көздері. Ұйымның жеке құрамын қалыптастырудағы басшының ролі.

Қызметкерлерді бағалау критерийі мен көрсеткіші түсінігі. Қызметкерлердің жеке қасиеттерінің критерийлері. Қызметкерлердің іскерлік және ұйымдастырушылық қасиеттерінің критерийлері. Қызметкердің кәсіби құзыреттілігінің критерийлері.

Бағалау әдісі туралы түсінік. Сандық бағалау әдістері. Сапалық бағалау әдістері. Біріктірілген бағалау әдістері.

Қызметкерлердің іскерлік және жеке қасиеттерін модельдеу. Жұмысшының кәсіби моделінің негізгі ұстанымдары. Мансап және мансап процесінің механизмі. Мансаптық стратегияның мәні және жалпы принциптері. Мансапты басқарудың стратегиясы мен тактикасы.

Қызметкердің күтілетін және іске асырылатын құнының түсінігі. Жалақы туралы шешім қабылдау және кәсіпорынның мансаптық дамуын жоспарлау үшін негіз ретінде қызметкердің жеке немесе позициялық күтілетін құны.

Қызметкерлердің еңбегіне ақы төлеу бойынша шешімдер қабылдаудың заманауи тәсілдері.

Кәсіпорынның инновациялық қызметі саласында шешім қабылдау

Инновациялардың мәні мен мазмұны. Инновациялық шешімдерді қабылдаудың негізгі формалары мен ұйымдастырушылық негіздері.

Инновациялық процесті қамтамасыз етудегі инвестицияның ролі. Инвестициялардың түсінігі және классификациясы. Нақты және қаржылық инвестициялардың әлеуметтік-экономикалық мәні. Инвестициялық тиімділік факторын және инновациялық басқару шешімдерін әзірлеудегі уақыт факторын есепке алу. Инвестициялық кірістер: табыстылық нормалары, өтеуге дейінгі кірістілік, спот мөлшерлемелері.

Басқару шешімдерінің критерийлері ретіндегі ақша ағындарының түсінігі мен маңызы. Қазіргі уақыттан болашаққа және болашақтан бүгінге қарай ағып жатыр. Азвунтет, оның түрлері және есептеу әдістері. Инвестициялық саясат басқару шешімдерінің жүйесі ретінде, инвестициялық саясаттың негізгі бағыттары. Кәсіпорынның қаржылық мүмкіндіктерін және қаржылық тұрақтылық шегін бағалау, инновациялық шешімдерді қабылдау факторы ретінде. Кәсіпорынның міндеттемелерін оңтайландыру жолдары.

«Өндірістік менеджмент» пәні бойынша

Өндірістік менеджмент – менеджмент курстарының бірі. Өнімнің өмірлік циклінде «Өндірістік менеджмент» ортасында тұр, яғни өндіріс сатысына дейін стратегиялық маркетинг, ғылыми-зерттеу және тәжірибелік-конструкторлық жұмыстар кезеңдері болады. Зерттелетін курс жүйелі «процестің» сапасын жүйенің «енгізу» сапасы деңгейінде қамтамасыз етуге, ал «кірісті» «шығысқа» ондеу «процесі» бағытталған, жүйесі жан-жақты қарастырылады.

Өндіріс пен операцияны басқаруды білу кез келген фирманың менеджеріне қажет, бірақ бұл пәнді оқудың басқа да бірқатар маңызды себептері бар.

Егер маман өндіріс процесін басқарудың заманауи әдістерімен таныс болмаса, бизнес саласындағы кез келген білімді толық деп санауға болмайды.

Өндірісті басқарудың мәнін білу әртүрлі ұйымдастырушылық процестерді бағалаудың жүйелі тәсілін қамтамасыз етеді. Өндірісті басқару принциптерін зерттеу болашақ маманның қызықты және өте алуан түрлі мансаптық перспективаларын ашады.

Өндірістік менеджмент – бұл нақты өндіріс технологиясына негізделген ғылым. Әр түрлі салалардағы кәсіпорындардағы өндірістік процестердің техникалық дизайны айтарлықтай ерекшеленеді. Дегенмен, өндірісті ұйымдастыру және персоналды басқару принциптері кәсіпорынның салалық саласына қарамастан екі жағдайда да ортақ болады.

Өндіріс процестерін басқару заңдылықтары жаңды және жаңсыз табиғатты ұйымдастырудың жалпы заңдылықтарының ерекше жағдайлары болып табылады. Білді қоршаған шындық кеңістікте де, уақытта да ұйымдастырылған.

Осы пәнді меңгеру барысында студент келесі кәсіби құзыреттіктерді қалыптастырады және көрсетеді:

Білу керек:

- өндірісті басқарудағы ұйымдастыру-басқару қызметінің ғылыми негіздері, басқару процестерін, проблемалары мен коммуникацияларын шешу әдістемесі мен әдістері;
- өндірісті жоспарлаудың принциптері мен әдістері;
- өндірісті басқару жүйесін ұйымдастыру.

Істей білу:

- өндірісті басқарудың тиімді тетіктерін әзірлеу және енгізу, мақсаттарға жету;
- заманауи ақпараттық технологияларды пайдалана отырып, өндірісті басқаруды жетілдіру үшін жаңа білім алуға дайын болу;
- өндірісті жоспарлау әдістерін қолдану;
- өндірістік процестерді жетілдіру бойынша шаралардың тиімділігін анықтау және бағалау;

- өндірісті басқару жүйесінде басқару шешімдерін әзірлеу және енгізу.

Игеру керек:

- ұйымдық-өндірістік қызметті талдау тәжірибесі, таныған көшбасшы болу, ұжымда әлеуметтік-психологиялық қайшылықтарды шеше білу;
- жүйелік көзқарас тұрғысынан өндірісті басқару мәселелерін қою және шешу дағдылары;
- басқару шешімдерінің салдарын сандық бағалау және болжау тәсілдері;

- басқарудың теориялық принциптерін, әдістері мен үлгілерін тәжірибеде қолдану;
 - басқару шешімдерінің нұсқаларын қалыптастыру, оларды бағалау және ең жақсысын таңдау;
 - даму бюджеттерін қалыптастыру, компаниялардың дамуы үшін басқару іс-әрекеттерінің тиімділігін бағалау
- Мүмкіндігі мен дайындығын көрсетуі керек:
- жүйелі ойлау; ұйымның проблемаларын диагностикалау және құрылымдау;
 - басқарудың теориялық принциптерін, әдістері мен үлгілерін тәжірибеде қолдану;
 - басқару шешімдерінің нұсқаларын қалыптастыру, оларды бағалау және ең жақсысын таңдау;
 - қарым-қатынас жасау және ұжымдық әрекеттерге қатысу, командала жұмыс істеу;
 - даму бюджеттерін қалыптастыру, компаниялардың дамуы үшін басқару іс-әрекеттерінің тиімділігін бағалау.

Пәннің мазмұны

«Өндірістік менеджмент» пәнінің мәні, міндеттері және логикасы

Өндірістік менеджменттің негізгі ұғымдары мен категориялары. Кәсіпорынның өндірістік менеджмент объектілері мен субъектілері.

«Өндірістік менеджмент» курсының мақсаты, міндеттері, логикасы және құрылымы, оның оқу бағдарламасының басқа пәндерімен байланысы. «Өндірістік менеджмент» курсының өндірісті басқару саласындағы мамандарды даярлаудағы рөлі.

Жүйе ретінде кәсіпорындардың өндірісін басқару

Өндірісті басқару түсінігі мен мәні. Өндірістік жүйелер. Ұғымдар мен заңдар. Өндіріс жүйесінің құрамы. Кәсіпорын өндірісті басқару объектісі ретінде. Кәсіпорындардағы өндірісті басқару объектілерінің классификациясы. Кәсіпорын өндірісін басқарудың макро- және микроэкономикалық ортасы.

Кәсіпорындардағы өндіріс пен субъекті ұйымдастыру негіздері. Өндіріс жүйесінің принциптері

Өндірісті ұйымдастыру: анықтамасы, принциптері, формалары, категориялары. Нарықтық экономика жағдайында шағын және орта кәсіпорындарда өндірісті ұйымдастырудың мәні. Өндірісті ұйымдастырудың негізгі даму кезеңдері. Тейлор жүйесі және оның дамуы. Г.Эмерсонның орындаушылық принциптері. Анри Файолдың принциптері. «Адамдардың қарым-қатынасы» теориясы және оның дамуы.

Кәсіпорын дербес өндірістік жүйе ретінде, қызмет етуінің мақсаттары мен мәні. Өндіріс жүйесінің элементтері. Өндірістік жүйелер теориясының негізгі ережелері. Кәсіпорынның функционалдық ішкі жүйелері.

Кәсіпорын өндірісін басқару. Жүйе көрінісі

Өндірісті басқарудың мақсаттары мен міндеттері. Өндірісті басқару процесі: ұсыну, принциптер, басқару шешімдерін қабылдау және оның орындалуын бақылау.

Кәсіпорындағы өндірісті басқару функциялары. Өндірісті басқару циклінің схемасы.

Өндірісті басқару жүйесінің элементтерінің құрылымы мен өзара байланысы. Оптималды құрылым белгілері, әсер етуші факторлар және құрылымдау белгілері. Өндірісті басқару жүйесі элементтерінің өзара байланысының схемасы.

Кәсіпорындардағы басқару жүйесін ақпараттық, техникалық және бағдарламалық қамтамасыз ету.

Өндірістік стратегияны әзірлеу

Кәсіпорынның экономикалық стратегиясының тұжырымдамасы. Фирманың экономикалық стратегиясының ғаламдық мақсаттары. Кәсіпорынның экономикалық стратегиясының ережелері

мен әдістері. Экономикалық стратегияның негізгі құрамдас бөліктері. Экономикалық стратегияның жергілікті мақсаттары. Компанияның миссиясы және оның элементтері.

Өндірісті стратегиялық жоспарлау: талаптар мен принциптер. Кәсіпорын стратегиясы: маркетинг, өндіріс, қаржы, персонал, жабдықтау.

Тактикалық өндірісті жоспарлау

Кәсіпорындардағы өндірісті тактикалық жоспарлаудың негізгі міндеттері. Кәсіпорын жоспарларының өзара байланысы және даму реттілігі.

Жоспарлау принциптері. Жоспарлау деңгейлерінің байланысы. Жоспарлау көкжиегінің ұзындығы. Жоспарлау айнымалысы. Жоспарлаудағы ағымдар.

Кәсіпорында жоспарлы жұмысты ұйымдастыру принциптері. Жоспардың басымдығы. Өндіріс шығындарының классификациясы. Шығындар мен өндіріс көлемі арасындағы байланыс.

Тауарлық-материалдық қорларды басқару

Кәсіпорындардағы өндірістің қорлардың пайда болу себептері. Ақшаның жоспарлан тыс қозғалысының мәселелері. Қор түрлері: сериялық, шөкдік, қауіпсіздік, профилактикалық, сызықтық, жоспарлы. Тауарлық-материалдық қорларды ұстау шығындары мен тәуекелі. Үлкен қордың болуының он және теріс аспектілері. Тауарлар ассортиментін санитарлық тазалау, Парето талдауы.

Тауарлық-материалдық қорларды басқару жүйесінің қалыптасуы мен жұмыс істеуінің негізгі принциптері. Инвентарлық қорларды жоспарлау. Бұйрықтардың әдістемесі, МРП-1, МРП-2, Қанбан әдістері.

Өндірісті басқарудағы жоспарлау

Кәсіпорындағы жоспарлаудың міндеттері және оның түрлері. Жоспарлау принциптері және оларды тәжірибеге енгізу. Жоспар талаптары. Кәсіпорындағы стратегиялық жоспарлау. Жоспарлау стратегиялары мен операциялық жүйелердің құрылымы. Стратегиялық жоспардың құрылымы. Жобалар мен даму бағдарламалары. Ағымдағы жоспарлау (жылдық жоспар) және оның негізгі бөлімдері.

Кәсіпорындардың өндірістік инфрақұрылымын ұйымдастыру және басқару

Кәсіпорындардың өндірістік инфрақұрылымының құрамы, мазмұны және міндеттері. Негізгі құралдарға техникалық қызмет көрсету мен жөндеуді ұйымдастыру және басқару. Жабдықты жөндеу және техникалық қызмет көрсету жүйесі. Жабдыктарды тексеру мен жөндеуді жоспарлау. Жөндеу жұмыстарын ұйымдастыру.

Өндірісті энергиямен жабдықтауды ұйымдастыру және басқару. Кәсіпорынның энергетикалық шаруашылығының құрамы мен міндеттері. Энергетикалық жабдыктарға, желілерге және коммуникацияларға техникалық қызмет көрсету және жөндеу жүйесі. Жөндеу жұмыстарын ұйымдастыру.

Өндіріске көлік қызметін ұйымдастыру және басқару. Кәсіпорынның көлік шаруашылығының құрамы мен міндеттері. Көлік құралдарының классификациясы және оларды пайдалануды ұйымдастыру. Көлікті басқару. Тиеу-түсіру жұмыстарын ұйымдастыру.

Кәсіпорынның қойма шаруашылығын ұйымдастыру және басқару. Қоймалардың мақсаты, функциялары және түрлері және олардың техникалық жабдықтауы. Қоймалардың жұмысын ұйымдастыру. Контейнер шаруашылығын ұйымдастыру.

Өндірістік жүйелерді жобалау

Өндірістік жүйелерді жобалаудың маңызы. Өндірістік процестерді ұйымдастырудың негізгі принциптері (мамандандыру, стандарттау, пропорционалдылық, тура ағын, үлкісіздік, параллельдік, сенімділік, ығрақтық, автоматтық).

Өндіріс түрі және оны анықтаушы белгілері. Өндіріс түрлерінің техникалық-экономикалық сипаттамасы. Өндірісті ұйымдастыру формасы. Өндірісті ұйымдастыру формаларының технологиялық, пәндік, етжей-тегжейлі және функционалдық тұралығы. Өндірісті

ұйымдастырудың мақсатты формалары: ағында, ікемді, маршруттық (топтық). Өндірісті ұйымдастырудың әртүрлі түрлері мен формаларын қолданудың экономикалық шекаралары. Өндірістік жүйелерді жобалау және өндірістік жүйенің қуаттылығы. Өндіріс процесі, оның құрамы және құрылымы. Өндірістік процестердің түрлері өндірістік (операциялық) процесті талдау және өндірістік қуаттарды жоспарлау. Жабдықтарды орналастыру. Өндірістік және қызмет көрсету объектілерін орналастыру. Өндіріс орындарының ікемділігі.

Өндірістік қызмет көрсету стратегиясы

Өндірістік инфрақұрылым түсінігі және оны жобалау кезеңдері. Өндірістік жөндеу жұмыстарының сипаттамасы мен түрлері. Өндірісті аспаптық қамтамасыз етуді ұйымдастыру. Кәсіпорында жабдықтарға техникалық қызмет көрсетуді және жөндеуді ұйымдастыру. Кәсіпорында энергияны басқаруды ұйымдастыру.

Тайм – менеджмент пәнінің мазмұны

Қазіргі қоғам маманын құзыреттілік деңгейіне жоғары талаптар қояды. Серпінді дамып келе жатқан экономикадағы кәсіби маманның ажырамас қасиеті – өз уақытын ұтымды жұмсай білу және өз жұмысын тиімді ұйымдастыра білу болуы керек. Қазіргі қоғамда адам өз өміріне саналы көзқарасыз, оны саналы түрде жобаламай, өмірлік стратегиясыз табысты бола алмайды.

«Тайм-менеджмент» оқу пәнін меңгерудің мақсаты – студенттердің тайм-менеджменттің мәні мен түрлері, неғұрлым табысты кәсіптік қызмет үшін уақыт ресурстарын басқарудың принциптері мен әдістері туралы жалпы түсініктерін қалыптастыру.

Пәнді оқудың міндеттері:

- курс бойынша студенттердің білім жүйесін қалыптастыру;
- студенттердің уақытты басқару туралы түсініктерін қалыптастыру;
- уақытты басқару және басқару тәсілдерін меңгеруді көздейтін ұйымдастырушылық құзыреттілігін дамыту;
- студенттердің өзін-өзі бақылау, ұйымдастыру және өзін-өзі реттеу дағдыларын жетілдіру;
- өз іс-әрекетін сапалы талдау және бағалау қабілетін қалыптастыру және жетілдіру.

Пәнді оқу нәтижесінде студент:

Білу керек:

- «тайм-менеджмент», «тайм - менеджменттің жеке басқару жүйесі», ресурстар, «менеджердің уақытша құзыреті» ұғымдарының мәні;
- мақсаттар мен функциялар және уақытты басқару;
- тайм-менеджменттің тарихи дамыған және заманауи отандық және шетелдік концепциялары;
- уақытты басқару әдістері, жоспарлау алгоритмі;
- тайм - менеджмент құралдары;
- тайм - менеджменттің корпоративтік стандарттары.

Істей білу:

- уақытыңызды тексеріп, уақыт тапшылығының себептерін талдаңыз;
- нақты уақыт резервтеріңізді бағалаңыз және оларды ұтымды пайдаланыңыз;
- практикада «тайм-менеджмент» және «тайм-менеджмент» ұғымдарын ажырату;
- уақытты басқарудың тиімді жолдарын тандау;
- уақытты азайтуды анықтау және уақытты басқару процесін реттеу;
- іс-шараларға басымдық беру және барабар мақсаттар қою;
- КИИДР және SMART критерийлеріне сәйкес стратегиялық және тактикалық мақсаттарды тұжырымдау;
- басымдығы төмен істерді тапсыру;
- жаңа міндеттер немесе жобалар үшін жұмыс уақытының уақытша резервтерін болу;
- демалыс пен сауықтыру үшін уақытты жоспарлау және босату;

Игеру керек:

- білім және белгілі бір жоспарлау және мақсат қою дағдылары;

- өз уақыт ресурстарын бағалау және талдау бойынша білім және белгілі бір дағдылар;
- жұмыс уақытын тиімді пайдалану бойынша білім және белгілі бір дағдылар;
- уақытты басқарудың жолдары мен әдістерін саналы түрде талдау;
- жеке уақытты басқару жүйесін дамытудағы білім мен белгілі бір дағдылар.

Пәнінің мазмұны

Мақсат қою

Тайм-менеджменттің қалыптасу тарихы. Тайм-менеджменттің пайда болуының алғы шарттары, оның пайда болу және даму кезеңдері. Уақытты тиімді ұйымдастыру теориясының эволюциясы. Тейлоризм. «Классикалық» басқару кезеңі. Тайм – менеджмент жүйесі. Мақсаттарды анықтау тәсілдері. Бастапқы жағдайлардың түрлері. Тайм – менеджменттегі сенімділік. Уақытты нысрап етудің негізгі түрлері.

Уақытты бақылаудың жеке жүйесі ретінде хронометраж

Уақыт сипаттамалары (хронофактор). Хронофактор: түсінігі және олардың түрлері. Уақытты пайдалануды бағалау, негізгі және қосалқы жағдайларды анықтау. Хронофакторды анықтау әдістері. Стандартты бизнес-процестерді және уақыт шығындарын оңтайландыру. Қосбасының тайм-менеджмент туралы өсиеттері. TRAF ережесі. Техникалық форс-мажор. Таймнің жеке уақытты басқарудың негізі ретінде. Уақытты талдау және «батырғыштармен» жұмыс жасау.

Жоспарлау

Уақытты басқарудағы контекстік жоспарлау. Күнделікті жоспардағы уақытты бюджеттеу. Шетелдік және отандық ұйымдарда уақытты жұмсау және нысрап ету процесін бағалау. Менеджердің жұмыс уақытын жоспарлауын талдау, оны оңтайландыру жолдары. Уақыттың жетіспеу себептері және оны түгендеу. Кәсіпкерлік қызметтің классикалық әдістері: өкілдік беру негіздері мен принциптері. Делегация ережелері. Сәттілік-сәтсіздік туралы түсінік. Табыс критерийлері жүйесі.

Міндеттерге шолу және оның шешім қабылдаудағы ролі

Құралдар топтарын қарап шығу. Бақылау тізімінің ережелері. Майнд-менеджментті. Интеллект-картасы.

Басымдықтар. Уақытты оңтайландыру

Басымдықтарды орнату. Эйзенхауэр матрицасы. Эйзенхауэр матрицасының артықшылықтары.

Нәтижеге қол жеткізуге арналған технологиялар

Тиімді демалу ережелері. «Пәнді тапсырмалары». «Бака» жұмыс техникасы. Қолындағы уақыт ағынын басқару процесінде өз мүмкіндіктерін саналы түрде пайдалану. Жұмысты сауықтырудан демалысқа көшу. Шығармашылық жалсаулық. Тиімді ұйым. Осы сәтті бастан өткеріңіз. Табысты корпоративтік тайм-менеджменттегі кәсіптік қасиеттерді дамыту.

Менеджер қызметіндегі уақыт және оны тиімді пайдалану принциптері

Уақыт факторының мәні. Басшылардың типтік қателіктері. Уақытты жұмсаудың классификациясы. Уақытты тиімді пайдалану принциптері. Жеке ұйымдастыру және өзін-өзі тәрбиелеу ережелері. Менеджердің уақытын пайдалануды есепке алу әдістері.

Тайм - менеджмент ұйымды дамытудың маңызды құралы ретінде

Тайм – менеджменттің түрлері. Тайм – менеджмент ұйымды дамытудың маңызды құралы ретінде. Тайм – менеджмент және корпоративтік мәдениет. Корпоративтік тайм - менеджменттің енгізу логикасы. Персоналдың уақытын ұйымдастырудың корпоративтік стандарты, персоналдың

өзгерістерге дайындығын қалыптастыру, инновацияларды енгізу үдерісіндегі келесі жағдайларды азайту. Ұйымды басқару жүйесіндегі тайм - менеджменттің орны.

Қазіргі заманғы менеджердің уақытын ұтымды ету әдістері, олардың сипаттамалары және ұйымның тиімділігін арттырудағы ролі
Басшының жеке жұмысын ұтымды ету әдістерінің құрылымы. Мәтінмен жұмыс. Есте сақтау жаттығулары. Жетекшінің жазу дәптері. Әңгімелесушінің тыңдай білу. Телефонмен сөйлесу. Іссапар.

3.5 Қорытынды емтихан тапсыру нәтижелерін бағалау критерийлері

Менеджмент бакалавры мамандығын даярлаудың сапа деңгейін бағалауды Қорытынды аттестацияның қатысушылары Қорытынды аттестаттау бағдарламасында айқындалған диагностикалық нысандар мен әдістерді пайдалана отырып, белгіленген ережелер, принциптер, критерийлер, бағалау жүйесі мен шкаласы негізінде жүзеге асырады.

Бакалавриатты даярлау сапасын бағалау объектісі күрделі біліктілік тапсырмаларын орындау процесінде қайта өндірілетін менеджмент бакалаврының құзыреттер жүйесімен алынған білім, білік және дағдылардың жиынтығы болып табылады.

Менеджмент саласындағы бакалавр дәрежесінің сапа деңгейін бағалауды қорытынды аттестаттау қатысушылары объективтілік, даралық, күрделілік, этика және құзыреттік көзқарас қағидаттары негізінде, жалпы мәдени және игерілген жүйені ескере отырып жүзеге асырады, келесі құрамдас бөліктер бойынша оқыту нәтижелерін (құзыреттіктерін) көрсететін кәсіби құзыреттер:

- әкімшілік, ұжымды басқару, операциялық үдерістерді басқару, қаржылық-шаруашылық, маркетингтік инновациялық қызметті талдау және басқару, өндірістік қызметті ұйымдастыру, белгілі бір қызмет саласында басқару аппараты жок ұйымдар мен кәсіпорындардың бастапқы құрылымдық бөлімшелеріндегі материалдық-техникалық қамтамасыз ету процесстерін басқару.

Менеджмент мамандығы бойынша бакалавриаттың сапалық деңгейін бағалау нәтижелері түлек мынаны дәлелдеуге тиіс:

- кәсіптік қызмет саласындағы ғылым жетістіктерін қоса алғанда, оқу және практикалық іс-әрекет процесінде алған тұжырымдамалық білімдері бар;

- ақпаратты өз бетінше жинауды және түсіндіруді, шешудің әдістері мен құралдарын таңдауды, инновациялық тәсілдерді қолдануды қажет ететін кәсіби қызмет пәніндегі күрделі және болжауға келмейтін міндеттер мен мәселелерді шеше алады.

Бағалау жүйесін қолдану арқылы оқыту сапасының деңгейі:

Әріптік жүйе бойынша баға	Балдардың сандық баламасы	Пайыздық мазмұны	Дәстүрлі жүйе бойынша бағалау
A	4,0	95-100	өте жақсы
A-	3,67	90-94	жақсы
B+	3,33	85-89	
B	3,0	80-84	
B-	2,67	75-79	Қанағаттанарлық
C+	2,33	70-74	
C	2,0	65-69	
C-	1,67	60-64	Қанағаттанарлықсыз
D+	1,33	55-59	
D	1,0	50-54	
Fx	0,5	25-49	Қанағаттанарлықсыз
F	0	0-24	

Қорытынды аттестацияға бітірушінің жауабын бағалау критерийлері

Баға	Бағдарламаның даму деңгейінің сипаттамасы
Өте жақсы	Студент жалпы мәдени, жалпы кәсіптік және құзыреттіктердің жоғары деңгейде қалыптасуын көрсетеді, проблеманы, ғылыми зерттеудің міндеттері мен әдістерін, практикалық өндірістік тапсырмаларды түсінетінін ашады, кәсіби терминологиямен еркін әрекет етеді, оны белгілеу және негіздеу кезінде қолданады, жұмыстың мақсаты, оның өзектілігі, жаңа идея тудыру қабілеті бар; жүйелі және аналитикалық ойлау дағдыларын меңгереді; өз бетімен жұмыс істеу қабілетін, өз білімін, дағдысын және иелігін басқарудағы мәселелерді шешуге қолдана білуін көрсетеді. <i>Критерийлер:</i> - сұраққа толық, жан-жақты жауап берілді; - жауапта нақты құрылым қадағаланады, логикалық реттілікпен салынған; - студент барлық қосымша сұрақтарға нақты, дәлелді жауаптар берді.
Жақсы	Студент жалпы мәдени, жалпы кәсіптік және құзыреттердің қалыптасуын орташа деңгейде көрсетеді: негізгі білім, дағдылар игерілген, бірақ ғылыми жұмыстың мақсатын қою және негіздеуде (практикалық өндірістік тапсырма) болмашы қателер, дәлсіздіктер, қиындықтар, орындалған кәсіби тапсырмалардың нәтижелерін негіздеуі отырып, оның өзектілігі. <i>Критерийлер:</i> - ұсынылған мәселе бойынша толық, егжей-тегжейлі жауап берілді; - жауап анық құрылымдалған, логикалық реттілікпен салынған; - ұғымдарды, тұлғаларды, терминдерді, мерзімдерді анықтауда қателіктер жіберілді; - қосымша сұрақтарға толық емес немесе жеткіліксіз дәлелденген жауаптар берілді.
Қанағаттанарлық	Студент базалық деңгейде жалпы мәдени, жалпы кәсіптік және құзыреттіктердің қалыптасуын көрсетеді: бақылау іс-әрекеті кезінде елеулі қателіктер жіберіледі, белгілі бір білімнің, дағдының және дағдының болмауы көрінеді, студент білім мен дағдыларды қолдануда айтарлықтай қиындықтарды бастан кешіреді, оларды жаңа жағдайларға көшіру кезінде, ғылыми жұмыстың (практикалық өндірістік тапсырманың) мақсаттарын негіздеу, оның өзектілігі, орындалған кәсіби тапсырмалардың нәтижелерін негіздеу кезіндегі дағдылар. <i>Критерийлер:</i> - ұсынылған мәселе бойынша толық емес жауап берілді; - баяндау логикасы мен реттілігінде кейбір бұзушылықтар бар; - теориялық материалды баяндау және терминдерді, тұлғаларды қолдануда қателіктер жіберілді; - қосымша сұрақтарға нақты емес жауап берілді немесе мәселенің мәнін ашпайды.
Қанағаттанарлықсыз	Студент жалпы мәдени, жалпы кәсіптік және кәсіптік құзыреттіктердің базалық деңгейден төмен деңгейде қалыптасуын көрсетеді, білім, білік, дағдының жеткіліксіздігі, толық немесе толық дерлік жеткіліксіздігі көрінеді. <i>Критерийлер:</i> - сұраққа толық емес жауап берілді; - көрсету логикасы мен реттілігінде елеулі бұзушылықтар болса;

	- теориялық материалды баяндау кезінде елеулі қателер жіберілді (фактілерге, тұжырымдамаларға, тұлғаларға қатысты);- студент қосымша сұрақтарға дұрыс емес жауап береді.

Бакалавриаттарды даярлаудың сапа деңгейін бағалау критерийлері мемлекеттік диагностиканың нысандары мен әдістеріне байланысты дифференциалды түрде қолданылады. Қорытынды емтихандағы кешенді біліктілік сынағы қорытынды бағасы тапсырмаларды орындау үшін жалпы бағалаудың сомасы болып табылады.

4. Мүгедектер мен денсаулық мүмкіндігі шектеулі адамдар үшін қорытынды аттестаттауды өткізу ерекшеліктері

Мүмкіндігі шектеулі адамдар үшін қорытынды аттестаттауды өткізу Жоғары білім берудің білім беру бағдарламалары бойынша қорытынды аттестаттауды өткізу тәртібі туралы ережеге сәйкес жүзеге асырылады.

Мүмкіндігі шектеулі студенттер, барлық басқа студенттер сияқты, белгілі бір студенттің ерекшеліктері мен білім беру қажеттіліктерін ескере отырып, дер кезінде жеке оқу жоспары бойынша оқи алады. Мүмкіндігі шектеулі адамдарға арналған жеке оқу жоспары бойынша оқу кезінде жоғары білім алу мерзімі қажет болған жағдайда ұзартылуы мүмкін, бірақ бір жылдан аспауы мүмкін.

Оқытудың жеке кестесін жасау кезінде сабақтарды өткізудің әртүрлі нұсқаларын қарастыру қажет: білім беру ұйымында (академиялық топта және жеке), қашықтықтан оқыту технологияларын қолдану арқылы үйде.

Мүмкіндігі шектеулі адамдардың нозологиясының ерекшеліктерін ескере отырып, қорытынды аттестаттау жүргізу. Білім алушыларды қорытынды аттестаттау рәсімдерін іске асыру үшін білім беру ұйымы Мүмкіндігі шектеулі адамдар үшін бейімделген және олардың негізгі білім беру бағдарламасында жоспарланған оқыту нәтижелеріне қол жеткізуін бағалауға мүмкіндік беретін бағалау құралдарының қорын құруы тиіс, сонымен бірге білім беру бағдарламасында жарияланған барлық құзыреттерді қалыптастыру.

Мүмкіндігі шектеулі білім алушыларды қорытынды аттестаттау нысаны жеке психофизикалық ерекшеліктерін ескере отырып белгіленеді (ауызша, қағазда жазбаша, компьютерде жазбаша, тестілеу түрінде және т.б.). Қажет болған жағдайда мүмкіндігі шектеулі білім алушыға жауап дайындауға қосымша уақыт беріледі. Мүмкіндігі шектеулі жандар үшін қорытынды аттестациядан қашықтан өтуге мүмкіндік бар.